

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 19, din 08.11.2009

Ultimele Evoluții Privind Reglementarea Conflictului Transnistrean

**Transcriptul emisiunii radiofonice, din 08 noiembrie, realizată de Asociația pentru Politică Externă (APE) în colaborare cu Agenția de știri și analize Imedia și cu asistența Fundației germane Friedrich Ebert Stiftung (FES). Emisiunea este difuzată la Radioul Vocea Basarabiei în fiecare duminică.*

Principalele Teme ale Emisiunii:

1. *Semnificația întrevederii de la Viena, 6 noiembrie curent, în cadrul formatului 5+2*
2. *Este cheia conflictului Transnistrean la Moscova?*
3. *Noua "Constituție" a Transnistriei*
4. *Ce ar putea face RM?*
5. *Principiile de bază ale dialogului cu Rusia*
6. *Rolul UE și SUA în reglementarea conflictului transnistrean*
7. *Rolul Ucrainei în soluționarea conflictului transnistrean*

Corneliu RUSNAC, moderator Imedia: Bună ziua, stimați ascultători, sunt Corneliu Rusnac și, ca de obicei, la această oră, vă invit la o emisiune de discuții pe teme de politică externă, realizată cu suportul Asociației pentru Politică Externă și finanțată de Fundația Friedrich Ebert.

Astăzi vom discuta despre problema transnistreană și ultimele evoluții legate de conflictul între Chișinău și Tiraspol. *Invitatul nostru de astăzi este domnul Oazu Nantoi, Director de Programe la Institutul de Politici Publice.* Bună ziua, domnule Nantoi, și bine ași venit la noi în studio.

Oazu NANTOI, analist politic, director de programe la IPP: Bună ziua și bine v-am găsi.

1. *Semnificația întrevederii de la Viena, 6 noiembrie curent, în cadrul formatului 5+2*

Corneliu RUSNAC: Așadar, vicepremierul moldovean Victor Osipov s-a întâlnit pe 6 noiembrie, la Viena, cu reprezentantul Tiraspolului, Vladimir Iastrebeac, în cadrul formatului 5+2 al negocierilor vizând reglementarea conflictului transnistrean, care au avut loc în capitala Austriei. A fost prima întâlnire de acest gen, a unui reprezentat al noului guvern de la Chișinău cu un reprezentant al Tiraspolului. Victor Osipov a declarat că întâlnirea a fost bună, că nu au fost discutate cele mai grele probleme din relațiile „Chișinău-Tiraspol”, cum le-a numit el, dar că s-a găsit o limbă comună. Putem vorbi despre o relansare a procesului de negocieri după întvederea de la Viena sau nu este vorba decât de o simplă verificare de poziții?

Oazu NANTOI: Eu cred că înainte de a vorbi despre ultima întvedere de la Viena, trebuie să ne întoarcem puțin în trecut și anume: la 8 mai 1997, la Moscova a fost semnat acel Memorandum renumit cu privire la normalizarea relațiilor dintre Republica Moldova și Transnistria. Și anume acel Memorandum, care este considerat documentul de bază de către Federația Rusă și cei de la Tiraspol, în acel Memorandum este stabilit așa-numitul format pentalateral al procesului de negocieri, unde Chișinăul și Tiraspolul sunt declarate două părți în conflict, iar Federația Rusă, Ucraina și OSCE au statut de mediatori. Pe lângă aceasta, Ucraina și Rusia au statut de garanți al înțelegerilor care urmează să fie atinse în cadrul procesului de negocieri. De atunci, au trecut 12 ani și jumătate. Și

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 19, din 08.11.2009

În cadrul acestui așa-numit proces de negocieri nu s-a ajuns la nici un progres în ceea ce privește reunificarea Republicii Moldova și rezolvarea conflictului transnistrean. De ce? Din simplu motiv că acest format pentalateral al procesului de negocieri nu reflectă starea reală a lucrurilor, nu reflectă tabloul de interese care interferează, se suprapun în așa-numita problemă a conflictului transnistrean. Chiar recent am avut o discuție cu reprezentanții ai Adunării Parlamentare a Alianței Nord-Atlantice și majoritatea timpului pe care l-am consumat în dialog cu ei am încercat să le demonstrez lor că acesta nu e conflict intern, populația de pe malul stâng nu este parte în conflict, reprezentată de Igor Smirnov sau de Iastrebceak, sau de nu știu cine altul. Tabloul arată cu totul altfel, dar revenind la întrevăderea de la Viena, vreau să spun un lucru care la prima vedere contravine cu ceea ce am spus acum, și anume, e bine că acest proces de consultări a fost relansat. E bine că Republica Moldova a fost prezentă la masa de negocieri cu propuneri de consolidare a încrederii, cu propuneri de proiecte social-economice, care, în fond ar trebui să spargă această barieră între malul stâng și malul drept, care este grijuliu întreținută de actualul regim de la Tiraspol. Dacă măcar o mică parte din aceste proiecte va fi totuși lansată, aceasta va contribui la erodarea acestei bariere și, respectiv, va crea condiții pentru acțiuni de alt gen în direcția soluționării conflictului transnistrean. Dar, repet, negocierile sunt un lucru bun, dar nu trebuie să investim așteptări exagerate. Numai prin negocieri cu Iastrebceak sau cu Igor Smirnov, conflictul transnistrean nu se rezolvă.

2. Este cheia conflictului Transnistrean la Moscova?

Corneliu RUSNAC: Vicepremierul Victor Osipov recunoștea recent într-un interviu că autoritățile moldovene nu se așteaptă la o soluționare rapidă a problemei transnistrene. În opinia dumneavoastră, ce ar trebui să întreprindă Chișinăul pentru a identifica o soluție viabilă a acestui conflict, fie și nu chiar atât de rapidă. Mai rămâne valabilă teza fostelor autorități comuniste, care afirmau deseori că cheia conflictului e la Moscova?

Oazu NANTOI: Înainte de a porni o discuție la această temă, probabil ar trebui să precizăm definițiile. Ce înseamnă o soluție viabilă? În opinia mea, o soluție viabilă a conflictului transnistrean înseamnă un stat integru, un stat cetățenii cărui în mod democratic, liber, fără presiuni și ingerințe din exterior au decis asupra organizării interne a acestui stat, un stat pe teritoriul cărui nu se află trupe străine și un stat care are imunitate în ceea ce privește manifestări de separatism, de xenofobie etc., etc. În opinia mea acesta trebuie să fie un stat unitar, descentralizat, în care așa-numita Transnistria trebuie să fie împărțită cel puțin în trei segmente în componența unor județe, 5-7 la număr pe teritoriul Republicii Moldova. Asta e părerea mea personală. Această părere este în contradicție evidentă cu tot ce s-a vorbit până în prezent, dar asta este, repet, viziunea mea, asupra a ceea ce putem numi o soluție viabilă. Al doilea moment, nici o soluție viabilă nu poate fi atinsă fără demontarea pașnică etapizată controlată a actualului regim din stânga Nistrului. Dat fiind faptul că acest regim a fost creat în mod special pentru a nu admite reîntregirea Republicii Moldova. Și aici doar trebuie să ne bucurăm că în interiorul acestui regim au apărut fisuri și conflicte interne. Și eu consider că ceea ce se întâmplă astăzi în stânga Nistrului este mult mai interesant și promițător sub aspectul soluționării conflictului, decât consultările foarte diplomatice și foarte corecte de la Viena. Este vorba de faptul că acum Igor Smirnov riscă, inițiind un așa-numit referendum.

Revin la constatarea care la prima vedere pare nediplomatică și chiar dură – fără demontarea acestui regim nici o soluție viabilă nu poate fi atinsă.

Și al treilea moment. Nu există nici un statut super-special, magic, care trebuie să fie găsit și care va fi semnat de Igor Smirnov sau de altcineva și care va duce la soluționarea automată a conflictului transnistrean. Soluționarea conflictului nu se află pe hârtie, unde trebuie să apară semnătura cuiva de la Tiraspol, soluționarea conflictului trebuie să o căutăm într-un scenariu de inițiere a unor acțiuni etapizate, bine gândite, coordonate cu prietenii noștri

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 19, din 08.11.2009

din exterior și care trebuie să ducă la demontarea acestui regim. Acesta cu adevărat este un proces îndelungat care nu poate să aibă loc timp de o săptămână sau chiar de un an, mai ales că acest proces trebuie să prevadă o politică inteligentă, de demontare a fobiilor și a stereotipurilor negative care sunt grijuliu cultivate în mentalitatea unora din stânga Nistrului. Este vorba în primul rând de românofobie, de „NATO-fobie”, de „Republica Moldova-fobie” etc.. Și numai după aceasta putem considera că am atins o soluție viabilă. Aici mă opresc.

Corneliu RUSNAC: Ca să revenim la subiectul legat de referendum, ce prevede această nouă constituție care urmează să fie scoasă la referendum și de ce ar avea nevoie de ea actuala administrație de la Tiraspol, în special liderul acesteia, Igor Smirnov?

3. Noua “Constituție” a Transnistriei

Oazu NANTOI: Eu nu cred că în spatele acestui proces de adoptare a noii așa-zisei constituții se află numai și numai Igor Smirnov. Eu am atras atenția la următoarele trei momente din acest proiect.

Primul. Dacă în constituția actuală – și nu voi spune de fiecare dată „așa-zisei”, vom subînțelege acest lucru, pentru că pentru mine nu există Transnistria ca subiect aparte, este o creatură anticonstituțională, dar suntem nevoiți să utilizăm termeni ce se aplică în raport cu un stat. Deci în actuala constituție a Transnistriei candidatul la funcția de președinte trebuie să aibă nu mai puțin de 35 de ani, trebuie să aibă viză de reședință în Transnistria și nu mai puțin de 10 ani de cetățenie transnistreană. Pe când în proiectul noii constituții candidatul la funcția de președinte trebuie să aibă aceeași 35 de ani și nu mai puțin de 10 ani să trăiască în Transnistria, fiind și cetățean transnistrean. Adică cerința de 10 ani de cetățenie transnistreană a dispărut. Acest lucru în opinia mea nu este întâmplător. Probabil Federația Rusă vrea să-și ușureze procesul de căutare a succesorului lui Igor Smirnov – să nu-i pună ștampila cu 10 ani de cetățenie și să fie pur și simplu mai ușor să selecteze o persoană care nu foarte demult a venit din Rusia și va fi o marionetă la fel de docilă ca și Igor Smirnov.

Al doilea moment în acest proiect de Constituție este că singurul pol al puterii rămâne președintele. Această constituție neutralizează sută la sută orice risc din partea altor ramuri ale puterii. Dacă ne uităm astăzi la ceea ce s-a întâmplat în repetate rânduri în Sovietul Suprem, vedem că grupul Sheriff, sau, dacă doriți, Mișcarea Obnovlenie, Partidul Obnovlenie, a încercat să modifice constituția transnistreană și să-l lipsească pe Igor Smirnov de competențe. Această nouă constituție categoric sterilizează orice inițiativă posibilă în acest sens din partea așa-zisului Parlament bicameral care este desemnat și, repet, rămâne un singur pol al puterii. În sensul acesta, dacă va fi desemnată o altă marionetă în locul lui Igor Smirnov, sau însuși Igor Smirnov dacă va decide încă o dată să se înainteze la alegerile din 2011 – deoarece termenul lui expiră la 10 decembrie 2011 – el va fi absolut protejat și se va simți sigur în ceea ce privește competențele sale.

Și ultimul moment asupra căruia am vrut să atrag atenția. Dacă Sovietul Suprem de la Tiraspol va adopta decizia cu privire la desfășurarea referendumului la 24 ianuarie 2010 pentru adoptarea acestei constituții fără a opune orice rezistență, dacă Partidul Obnovlenie nu va încerca să zădărnicească acest referendum, atunci această formațiune politică și această structură politică o să-și facă un harakiri politic. Deoarece după adoptarea acestei constituții singurul pol al puterii, după cum am spus, rămâne Igor Smirnov, Sovietul Suprem se dizolvă, și acea procedură de formare a Legislativului bicameral nu prevede nici o șansă pentru Partidul Obnovlenie să aibă o pondere cât-decât reală în concurența politică din Transnistria.

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 19, din 08.11.2009

De aceea eu consider că acum este un moment foarte propice pentru Chișinău ca să mai picure puțin venin în ceea ce privește confruntarea aceasta pe malul stâng, ca să ajute populația din stânga Nistrului să-și dea seama că ei sunt tratați ca o turmă care este mânăta la tot soiul de referendumuri lipsite de orice sens, în urma cărora doar clanul lui Igor Smirnov cu cei doi feciori își consolidează poziția, și pentru ca eventual să ajungem la o situație când pentru prima dată Igor Smirnov va suferi un eșec politic și va fi nevoit să recunoască acest eșec. Acest lucru ar fi foarte important pentru ca Chișinăul să aibă un spectru mai larg de contacte în stânga Nistrului, nu numai prin Iastrebeac și Igor Smirnov, pentru a iniția procesul de erodare a acestui regim.

Corneliu RUSNAC: Ca să revenim la ceea ce spuneți despre demontarea regimului Smirnov, cum poate fi demontat acest regim care, iată, se menține la putere din 1990?

4. Ce ar putea face R.Moldova?

Oazu NANTOI: Pe de o parte este evident că un scenariu cât-decât real care are în spatele lui voință politică și resursele necesare arată ca un aisberg care 10 la sută lucește la suprafață, iar restul de 90 la sută este ascuns în adâncimi și nu se vede de la suprafață, dat fiind faptul că este vorba despre o concurență dură. Să nu uităm că prin intermediul Transnistriei continuă să meargă fluxuri enorme de contrabandă, se fac bani grei, acești bani grei sunt folosiți inclusiv pentru coruperea politicienilor și factorilor de decizie din diferite țări, nu exclud că și din Republica Moldova. În stânga Nistrului este așa-zisul minister al securității de stat care de facto este o filială a serviciilor secrete rusești. Și oamenii din stânga Nistrului, dacă ne ducem încolo, vedem că trăiesc într-o atmosferă de frică, de fobii, care parcă-parcă au început să fie demontate aici, pe malul drept al Nistrului. Dar dacă să aducem un exemplu – cum totuși de rezolvat această problemă – mie îmi place cel mai mult exemplul unificării celor două Germanii, când în pofida faptului că în Germania Democrată era și armată acest lucru nu a putut să oprească voința poporului și a fost creată o situație când factorul armei a fost unul inutil, iar factorul fricii a dispărut.

Și eu repet – aceasta presupune un scenariu foarte inteligent, care presupune cunoașterea psihologiei oamenilor, care presupune o politică externă foarte eficientă și abilă din partea Republicii Moldova, a diplomației moldovenești. Dar întrebarea este foarte simplă – dacă avem nevoie de țară trebuie să inițiem asemenea scenarii. Dacă nu, putem să umblăm prin diferite capitale și să discutăm amabil cu Iastrebeac.

Corneliu RUSNAC: S-a vorbit nu o singură dată că actuala putere și-ar dori retragerea trupelor ruse din Transnistria și înlocuirea lor cu misiune de observatori civili, dar cu acordul părților. Cum ar putea fi realizat acest lucru, atâta timp cât Rusia insistă în continuare să fie prezentă aici?

Oazu NANTOI: Rusia este prezentă sub două aspecte. Primul aspect. Formal, Rusia spune că are nevoie de unități militare pentru a păzi depozitele de la Colbasna, deoarece cetățeanul rus (Igor Smirnov) nu-i permite Comandantului Suprem rus să-și evacueze armamentul și munițiile din Transnistria. Este așa o glumă...

Al doilea aspect. La 21 iulie 1992 a fost semnat Acordul cu privire la stoparea conflictului armat în raioanele de est ale Republicii Moldova și în baza acestui Acord a fost instituit formatul trilateral al forțelor de menținere a păcii – Republica Moldova, Transnistria și Federația Rusă. Ulterior s-a adăugat la acest format observatori militari din partea Ucrainei. Și trebuie să constatăm din start că atunci, la 21 iulie 1992 – sigur că acum e ușor să critici – dar totuși s-au comis niște greșeli grave.

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 19, din 08.11.2009

În primul rând, acel acord din 1992 legitimează existența unităților militare din partea Transnistriei, ceea ce este incompatibil cu soluționarea conflictului. Al doilea moment este că Acordul din 1992 nu este prevăzut pentru un termen oarecare, și au trecut deja 17 ani și, sigur că există mecanisme de reziliere unilaterală, dar deocamdată Republica Moldova nu este în asemenea stare ca să-și permită acest lucru.

Și aici eu cred că scenariile de soluționare a conflictului transnistrean trebuie să prevadă nu demontarea rectilinie a acestor elemente de forță, ci ocolirea lor, evitarea lor. Pot să aduc doar un simplu exemplu – la 27 februarie 2003 UE și SUA au introdus interdicții de circulație pentru 17 reprezentanți ai administrației de la Tiraspol. Motivul era că Tiraspolul se opune evacuării trupelor rusești. Și Tiraspolul era atunci atât de enervat încât la 3 sau 5 martie Sovietul Suprem de la Tiraspol a adoptat o declarație prin care a chemat executivul pentru evacuarea trupelor rusești de pe teritoriul Transnistriei.

Deci soluționarea conflictului nu este pe de o parte compatibilă cu păstrarea prezenței militare străine și cu actualul format al operațiunii de menținere a păcii, iar de pe altă parte eu sunt de părere că insistarea rectilinie asupra demontării acestor elemente nu va aduce la un efect real. Trebuie să creăm condiții ca aceste elemente să devină inutile pentru cei care le folosesc în prezent și atunci ele vor dispărea de la sine.

Corneliu RUSNAC: Cum ar trebui purtate discuțiile cu Rusia în problema transnistreană? Pe ce principii ar trebui să se bazeze acestea?

5. Principiile de bază ale dialogului cu Rusia

Oazu NANTOI: Ați utilizat cuvântul „principii”. Până în prezent Republica Moldova, timp de 19 ani, n-a discutat cu Federația Rusă în baza unor principii. Firește că Republica Moldova nu poate vorbi cu Federația Rusă de pe poziții de forță. Aceleași evenimente dramatice din Georgia au demonstrat că dreptul internațional există pentru cei slabi. Cei puternici în ziua de azi, inclusiv Rusia, sfidează dreptul internațional, dacă ne gândim la faptul că pe de o parte Federația Rusă cere ca Republica Moldova să jure că nu va adera la NATO, iar pe de altă parte Rusia este singurul stat care sfidează statutul de neutralitate al Republicii Moldova, păstrând prezența militară ilegală pe teritoriul acesteia, ceea ce într-un limbaj poate mai puțin diplomatic se numește ocupație.

Prin urmare eu cred că noi trebuie să conștientizăm că Federația Rusă este un actor important, dar nu este atotputernic. Revin la constatarea că, în opinia mea personală, ideea de modificare a constituției în Transnistria și sterilizarea oricărui pol al puterii în afară de cel executiv este coordonată cu Rusia, deoarece Rusia nu a putut să împiedice de exemplu Obnovlenie să ocupe o poziție dominantă în Sovietul Suprem.

Al doilea moment – Transnistria este o fâșie îngustă de pământ între Ucraina și restul teritoriului Republicii Moldova și acest lucru deosebește fundamental Transnistria de ceea ce a fost și este în Osetia de Sud și Abhazia.

Al treilea moment: eu de regulă sunt acela care critica foarte dur guvernarea în frunte cu Vladimir Voronin. Dar este un moment pe care eu îl apreciez pozitiv – acela când ex-președintele Voronin a emis decretul cu privire la eliberarea gratuită a actelor de cetățenie, de identitate locuitorilor din stânga Nistrului. Și drept urmare, acum aproximativ 60 la sută din populația de pe malul stâng al Nistrului sunt cetățeni ai Republicii Moldova cu acte în regulă. Da, ei nu sunt gata să urce pe baricade să lupte pentru reîntregirea țării, dar oricum Federația Rusă, dar și Ucraina, nu dispun de argumentul acesta care îl folosesc în alte părți: „Там наши граждане”. Da, sint cetățeni ruși și pe malul drept, și pe malul stâng, dar ei sunt în minoritate, nu în majoritate.

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 19, din 08.11.2009

Deaceea, utilizând acești trei factori – primul, că Transnistria nu are frontieră comună cu Federația Rusă; al doilea, că conflictul nu este unul intern, noi nu ne dușmănim cu oamenii din stânga Nistrului; al treilea, că Federația Rusă nu are o majoritate de cetățeni în stânga Nistrului, eu cred că se poate de discutat cu Federația Rusă ferm, corect, civilizată, punând-o în fața unor acțiuni împlinite, tot așa cum s-a întâmplat cu introducerea restricțiilor la circulație și tot așa cum s-a întâmplat cu misiunea UE de asistență la frontieră, începutul funcționării căreia în martie 2006 a deranjat foarte mult Federația Rusă, dar nu a putut spune nimic deoarece noi suntem țară vecină cu UE și UE are tot dreptul să-și securizeze frontiera de est, în condițiile existenței unui conflict nesoluționat.

Prin urmare au cred că Republica Moldova în primul rând trebuie să-și analizeze propriile capacități de a influența situația în stânga Nistrului. Și aici, dacă revenim la recente campanii electorale, eu am fost întrebă de nenumărate ori de oamenii de rând: „Domnule Nantoi, dar ce trebuie de făcut totuși ca să fie soluționată problema transnistreană?”

Răspunsul meu adaptat la realitățile electorale era următorul: „Nouă nu trebuie să ne fie rușine de ceea ce este pe malul drept al Nistrului”. Iată aceasta este una din provocările principale pentru guvernare și societate pe ansamblu. Și atunci, dacă nouă nu ne va fi rușine de ceea ce avem pe malul drept, dacă vom reuși să inițiem dialog cu diferite segmente ale populației, dacă vom reuși să pornim niște proiecte de ordin social, economic, umanitar, dacă vom avea o politică externă abilă și eficientă în triumful Chișinău-Kiev-Bruxelles în primul rând – atunci Federația Rusă ar putea să recunoască că lucrurile se schimbă chiar contrar voinței ei și fără ca să-i ofere argumente de genul celor pe care le-a utilizat în august 2008 pentru a declanșa agresiunea militară împotriva statului georgian.

Corneliu RUSNAC: Ca să revenim la relația cu Bruxelles-ul despre care ați amintit, care ar putea fi rolul UE și a SUA în reglementarea conflictului transnistrean? Mă refer la un rol și o implicare mai activă.

6. Rolul UE și SUA în reglementarea conflictului transnistrean

Oazu NANTOI: În primul rând UE și SUA ar trebui să constituie, în opinia mea, un scut de protecție diplomatică a acțiunilor Republicii Moldova în direcția reîntregirii țării.

Al doilea moment. Nu le putem cere UE și SUA ca ele să-și plaseze în topul propriilor agende de negocieri cu Federația Rusă problema transnistreană și a Republicii Moldova. Noi nu prezentăm un interes atât de mare pentru ca UE și SUA să-și provoace dureri de cap suplimentare de dragul rezolvării problemelor noastre. Alta este că UE și SUA sunt supra-puteri economice care ar putea să ne ajute cu resurse pentru realizarea diferitor proiecte care ar putea reuni malurile. Din câte eu pricep, cele 262 de milioane dolari din cadrul proiectului Provocările Mileniului pentru infrastructură, pentru drumuri, inclusiv presupun niște activități comune pe ambele maluri ale Nistrului și cu condiția că pe aceste drumuri reabilitate nu vor fi posturi vamale, de grăniceri etc.. O să vedem ce o să iasă din aceasta, dar UE și SUA sunt, repet, supra-puteri economice care prin resurse modeste pentru ei ar putea să ne creeze oportunități pentru inițierea acestui proces de reîntregire pașnică, graduală, controlată a acestor două maluri ale Nistrului.

Corneliu RUSNAC: Cu ce ar putea să ne ajute Ucraina în soluționarea acestui conflict, dacă ar putea să ne ajute, bineînțeles?

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 19, din 08.11.2009

7. Rolul Ucrainei în soluționarea conflictului transnistrean

Oazu NANTOI: Întrebarea mă pune pe mine într-o situație destul de delicată. Dar deoarece eu nu sunt diplomat și nici persoană oficială, am să le spun lucrurilor pe nume. Ucraina, din mai multe considerente, promovează politica de concurență cu Rusia în zona de est a Republicii Moldova, dar nu sunt sigur că în favoarea Republicii Moldova.

Ucraina promovează conștient politica de consolidare a factorului etnic ucrainean în Transnistria, cu o mai mare atenție decât pe malul drept al Nistrului. Ambasadorul Ucrainei în Republica Moldova umblă la Tiraspol atât de des încât se crează impresia că toți etnicii ucraineni din Republica Moldova locuiesc acolo, ceea ce nu este adevărat.

Al doilea moment. Trebuie să recunoaștem că din momentul când Transnistria este o fâșie îngustă de pământ dintre teritoriul ucrainesc și restul teritoriului Republicii Moldova, fluxul de contrabandă poate să aibă loc fie prin teritoriul Ucrainei, fie prin teritoriul Republicii Moldova, fie în ambele direcții în proporții diferite. Cu alte cuvinte, dacă nu ar fi existat fenomenul corupției și a complicității din partea administrației ucrainene, nici Transnistria în forma ei actuală n-ar fi existat.

Și mai există și alt factor. Nu prea demult – în Republica Moldova nu prea s-a atras atenția – dar s-au împlinit 70 de ani de la începutul celui de al doilea război mondial. În Ucraina au apărut mai multe publicații la această temă. Și amuzant pe de o parte, și nițel trist a fost când am citit niște publicații în care tinerii absolvenți ai academiilor diplomatice din Ucraina, vorbind despre ceea ce s-a întâmplat în Basarabia la 28 iunie 1940, utilizează aceeași argumentare care a fost expusă în ultimatumurile înaintate la 26 și 28 iunie 1940 de Uniunea Sovietică către România Regală, și anume că Basarabia este un teritoriu populat preponderent de ucraineni.

În societatea ucraineană mai există încă aceste zvâcniri nostalgice, pornind de la idea că acea republică moldovenească autonomă sovietică socialistă care a fost proclamată la 12 octombrie 1924 la Harkov, capitala Ucrainei de atunci, era în componența Ucrainei. Și cu toate că din cele 14 raioane de pe malul stâng doar 6 au intrat în componența RSS Moldovenești, în societatea moldovenească mai există încă aceste sentimente nostalgice și idea că Transnistria este pământ ucrainean. Nu numai la Kiev sunt asemenea sentimente, sunt și în alte capitale, în raport cu actualul teritoriu al Republicii Moldova.

În sensul acesta, vreau să fac o remarcă. Chiar ieri am citit în internet că a fost realizat de către o companie americană un sondaj în 10 țări post-sovietice. 58 la sută din cei chestionați pe teritoriul Federației Ruse consideră că teritoriile rusești se află pe teritoriul altor țări. Ceea ce este destul de semnificativ și totodată periculos, dacă vrem să avem o atitudine responsabilă față de problema reîntregirii Republicii Moldova.

Corneliu RUSNAC: Spre regret, timpul rezervat emisiunii noastre a expirat. Eu vă mulțumesc foarte mult pentru prezența la acest program. Stimați ascultători, eu, Corneliu Rusnac vă reamintesc că ați ascultat o emisiune de discuții pe teme de politică externă, realizată cu suportul Asociației pentru Politică Externă și finanțată de Fundația Friedrich Ebert. Aici vă spun la revedere și vă aștept săptămâna viitoare, la un nou program. Pe curând!